

Upptäck Ven

Öresunds pärla

Mellan Skåne och Själland ligger Ven, som en strömdelare mitt i det smala Öresund. En liten pärla omfluten av ett av världens mest trafikerade farvatten. Lägg till i en av de mysiga hamnarna, hyr en cykel och ge dig ut på upptäcktsfärd. Du kommer inte att ångra dig.

Text och foto Linda Hammarberg

Jag hör mig själv säga de ord som jag har sagt så många gånger förr, "Vi borde köpa ett litet hus här ute, flytta hit och låta barnen växa upp som öbor". Precis så låter det varje gång vi är på Ven. Kanske blir det så en dag. Men fram till dess sätter vi stäven mot Ven varje vår. Det är som om det inte blir sommar på riktigt förrän vi har fått oss en dos av Vens rapsgula fält.

Namnet Ven, eller Hven som är den gamla stavningen, härstammar från fornnordiskans hvada för skum och betyder "den skumomflutna". Vad passar väl bättre en ö som ligger just som en strömdelare mitt i smala Öresund?

Ven reste sig ur havet cirka 4500 år före Kristus. Sedan dess har ön stigit för varje år som gått. Idag ligger Vens högsta punkt 45 meter över havet, vilket är riktigt högt med skånska och danska mått mätt. Hela ön är bara en knapp halvmil lång, och ungefär hälften så bred. Runt ön stupar kusten brant ner mot havet där en stenig strand tar vid. De gräsbevuxna klintbranterna, som kallas backafall av de infödda, ger ön en ointaglig och exotisk prägel.

Vens plåtliknande form gör hela ön till en enda stor utsiktsplats, en knapp halvmil lång och ungefär hälften så bred. Vyn sträcker sig klara dagar hela vägen till Turning Torso och Öresundsbron i söder. I norr ser vi det smala sundet mellan Helsingör och Helsingborg. Här passerar 44 000 fartyg per år, och då är fritidsbåtarna ändå inte inräknade.

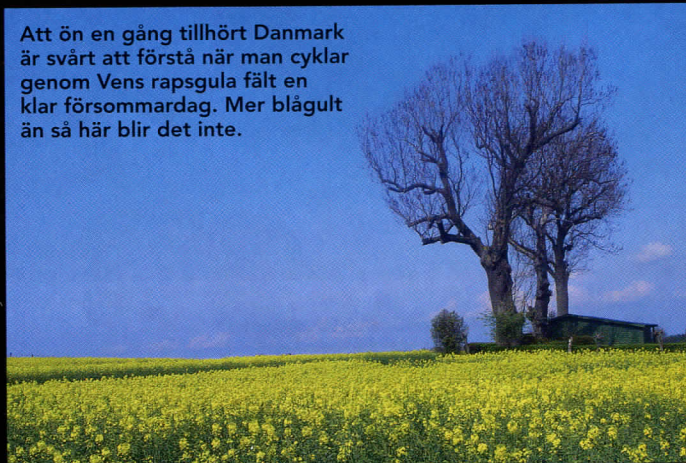
Till den skånska kusten är det två och en halv sjömil, till Danmark är det drygt fyra. Med den positionen är det inte helt oväntat att ön genom åren varit ömsom dansk, ömsom svensk. Men sedan 1600-talet tillhör Ven Sverige! Därmed inte sagt att danskarna lämnat ön. Nej tvärtom, de danska flaggorna utgör en klar majoritet i Vens gästhamnar.

Under 1900-talet har allt fler upptäckt Ven. Varje år delar sisådär 370 bofasta sin ö med hundratusentals turister. Turister som gör det möjligt för en stor andel av Venborna att bo och försörja sig här ute. Lägg därför till i en av de mysiga hamnarna med gott samvete, hyr en cykel och ge dig ut på upptäcktsfärd du också.

OBS: TA MED KONTANTER!

Få ställen på Ven tar kort, och någon bankomat finns inte. Har affärerna gått bra kan man få ut några hundralappar i kiosken i Kyrkbacken eller på öns lanthandel mitt på ön. Men säkrast är ändå att ta med dig det du behöver från fastlandet.

Att ön en gång tillhört Danmark är svårt att förstå när man cyklar genom Vens rapsgula fält en klar försommardag. Mer blågult än så här blir det inte.

ATT SE OCH GÖRA

Att lämna hamnområdet och ge sig ut på upptäcktsfärd bjuder på visst motstånd på Ven, tack vare de branta backfallen. Men den som väl tar sig uppför branten belönas mångfaldigt. De flesta är överens om att bara utsikten är mödan värd, men här finns så mycket mer att upptäcka. Praktiskt Båtagande tipsar om några favoriter.

CYKELPARADISET VEN

Båtar i all ära, men på Ven är det cykel som gäller. Många är de cykelvägar som ringlar sig fram över ön. Det fina är att du inte behöver välja. Ön är inte stor. Till och med klena seglarben klarar av att cykla den dryga mil som utgör hela varvet, bara du lyckas ta dig uppför backfallen ...

Vens cykeluthyrning är en sevärdhet i sig med sina 1200 gula cyklar. Små filialer finns utspridda runt om på ön så det är aldrig långt till närmsta gula cykel oavsett vilken hamn du ligger i. Behöver du däremot något extra (barnsits, kärra, tandem-/handikapcykel etc) så är det Bäckviken som gäller, om du inte har bokat innan vill säga.

De 1200 gula cyklarna på Vens cykeluthyrning för tankarna till ett rapsfält i blom.

TYCHO BRAHES VÄRLD

Vens genom tiderna mest kände person är vetenskapsmannen och astronomen Tycho Brahe. På 1500-talet fick han Ven i förläning av den danske kungen. Så kom det sig att Tycho Brahe byggde sig ett eget slott mitt på Ven. Han kallade det Uranienborg, och därmed var boendet ordnat. Då återstod bara att fixa en arbetsplats, och det underjordiska observatoriet Stjärneborg blev till. Här lade han sedan den vetenskapliga grunden för vår tids uppfattning om solsystemet, något som imponerade föga på de lokala bönderna som beskrev honom som en hemsk tyrann.

I dag känns det svindlande att tänka sig lilla Ven, om än för en kort period, som ett astronomiskt centrum för hela norra Europa. Tycho Brahes slott finns inte längre kvar, men väl delar av renässanssträdgården och observatoriet. Här finns också ett välrenommerat museum som berättar om Tycho Brahes liv och vetenskapliga upptäckter. Läs mer på www.tychobrahe.com

Resterna av Stjärneborg, Tycho Brahes underjordiska observatorium, hittar du mitt på Ven. Kupolerna ovan jord är avbildningar av dem som fanns här på 1500-talet.

I snart tusen år har S:t Ibbs kyrka vakat över sjöfarten i Öresund från sin tron högst upp på backafallets rand.

S:T IBBS MEDELTIDA KYRKA

Få svenska kyrkor kan tävla med S:t Ibbs i popularitet när det gäller antalet vigslar. Besök den och du förstår varför. Det här är kanske Sveriges vackrast belägna kyrka, som en krona högt ovanför Kyrkbackens hamn. Den äldsta delen av kyrkan är från 1200-talet. Både kyrkan och kyrkogården vittnar om fiskets och sjöfartens historiska betydelse för Ven. På grindstolpen finns ett Bibelcitatsom lyder: "Havet är Herrens ty Han har gjort det. Låtom oss tillbedja Herren." Få ord kan vara så väl valda på denna plats för att predika Guds storhet. Utsikten är enastående och en solnedgång här uppe kan få vem som helst att bli religiös.

EN KULINARISK FRÖJD

Det är tätt mellan påfyllnadsställena på Ven. Vi frestar med några utvalda smakprover.

På Hven Durums gård mitt på ön blir Europas nordligaste durumveteodlingar till mjöl, färsk pasta och bröd. Hönsen springer fritt på gårdsplanen; mysigt så det förslår. Focaccia-brödet är något alldeles särskilt och bildar en utmärkt picknickmatsäck tillsammans med den milda osten från Hvens Getost, en bit bort längs landsvägen. Getterna betar i hagen utanför. Mer lokalproducerat än så här blir det inte.

Små kaféer och restauranger finns det lite varstans på ön, så du behöver inte gå hungrig. Pumpans Café under Tunagårdens lum-miga träd är en riktig favorit.

Något hålligång att tala om finns inte på Ven, men väl ett Mekka för alla whiskyälskare. På hotellanläggningen Backafallsbyn hittar du vad som har utnämnts till Sveriges bästa whiskybar. Minst 500 sorter i lager!

I det lilla "bul-leriet" på Hven Durums skåne-gård bakas vad som kanske är världens go-daste focaccia-bröd.

KONSTNÄRERNAS Ö

Det är inte bara växtlivet som frodas i Vens milda klimat. Ön har alltid utgjort en inspirationskälla för konstnärer, musiker och författare. Gabriel Jönsson, mannen bakom Vens signaturmélodi "Flicka från Backafall", är ett av de mer kända namnen.

Trots Vens ringa storlek är ön ett myller av ateljéer, verkstäder och gallerier. Njut av keramik, silversmide och konst i alla former. Under Kristi Himmelfärdshelgen varje år arrangeras konstrunda. Film- och musikfestivaler har också varit vanliga inslag här ute de senaste åren.

GÄSTHAMNAR PÅ VEN

Vid slutet av 1800-talet sysselsatte Vens tegelindustri närmare 200 personer. Tiotals miljoner tegelpannor exporterades, främst till Köpenhamn, vilket medförde ett ordentligt uppsving för skuttrafiken. Och med skutorna kom behovet av ordentliga hamnar. Tre stycken blev det, alla anlagda under ungefär samma period. Hela historien om Vens hamnar berättas i det lilla hamnmuseet i Kyrkbacken.

Idag är samtliga tegelbruk nedlagda, men hamnarna finns kvar: Fridfulla Norrebro i norr, färjehamnen Bäckviken i öster och populära Kyrkbacken i väster. Så oavsett vindriktning hittar du alltid en skyddad hamn på ön, om du får plats vill säga. Vens gästhamnar är ofta överfulla under högsäsong. Seglar du lågbudget med lite större båt bör du dock undvika Kyrkbacken. Här har man vett att ta bra betalt, och missar aldrig ett tillfälle.

Den som tar färjan till Ven landar i Bäckviken på Vens östkust.

Bäckviken (55°54,20 N 12°43,40 E):

Bäckviken är Vens färjehamn, med cirka 25 gästplatser. Djupet varierar, men så länge du håller dig från den innersta delen av hamnen finns det gott om svängrum även för större båtar. Hamnen är känslig för svall från förbipasserande fartyg, förtöj därför så att du har en bra bit mellan stäv och kaj. Särskilt besvärligt brukar det bli lagom till kvällsmaten när DFDS-färjan passerar på sin väg från Köpenhamn till Oslo. Svallvågen som den för med sig bryter över piren och får båtarna att hoppa runt som gummiankor. Men snart är det frid och fröjd igen och du kan fortsätta att njuta av din måltid – om du inte grillade på kajen vill säga.

Service: El och vatten finns på kajen. Toalett och dusch i skapligt skick längst in på piren, granne med stranden. Servering, minilivs, glasskiosk hittar du på hamnplan. Vill du ha färsk fisk frågar du Rolf med den gröna snipan. Vandrarhemmet ligger ett stenkast bort. Uppför backen finns turistinformation och cykeluthyrning. Från Bäckviken går buss till Kyrkbacken och färja till Landskrona, Råå och Köpenhamn. Förtöjning: Pål- eller ankare

Det är lätt att förstå hur Kyrkbacken fått sitt namn.

Kyrkbacken (55°54,56 N 12°40,25 E)

Kyrkbacken är Vens äldsta, största och populäraste hamn med plats för ett hundratal gästande båtar. Djupet anges till dryga två och en halv meter. Inför säsongen 2009 utökades antalet pålplatser i hamnen, men de är fortfarande förhållandevis få. Ha därför akterankaret redo. Långsides tilläggning är inte att rekommendera under högsäsong.

Kyrkbackens hamn ligger direkt nedanför S:t Ibbs kyrka. Mellan hamnen och kyrkan leder Vens tuffaste backe, men väl uppe belönas du mångfaldigt; Kyrkbackens popularitet är inte ogrundad.

Service: I Kyrkbacken finns en lång sandstrand och många fina grillplatser. Liksom hamnkrog, rökt fisk och kiosk, varav den sistnämnda även driver en liten filial till Vens cykeluthyrning. Duschar och toaletter finns och fungerar, även om servicebyggnaden hade mått bra av en uppfräschning. Bussförbindelse med färjehamnen i Bäckviken.

Förtöjning: Pålar och ankare

Norrebro är Vens mest fridfulla hamn.

Norrebro (55°55,22 N 12°41,95 E)

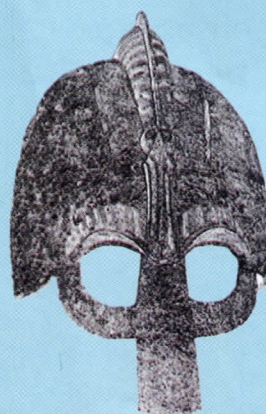
Norrebro är den minsta och mest fridfulla hamnen på ön. Här finns ett tjugotal pålplatser för små båtar, men också några bra långsidesplatser för större fritidsbåtar. Hamndjupet anges till två meter vid normalvattentillstånd. Håll intill den yttre piren i hamninloppet om du har en djupgående båt. Väl inne i hamnen blir det djupare igen.

På 1800-talet blomstrade tegelindustrin på Ven, och det var här på den nordöstra sidan av ön som de flesta tegelbruken låg. Söder om Norrebro hamn, längs Husviksvägen, finns många gamla hus kvar från tegelbrukstiden. Och lergravarna där man tog lera till teglet har idag blivit till lummiga idyller.

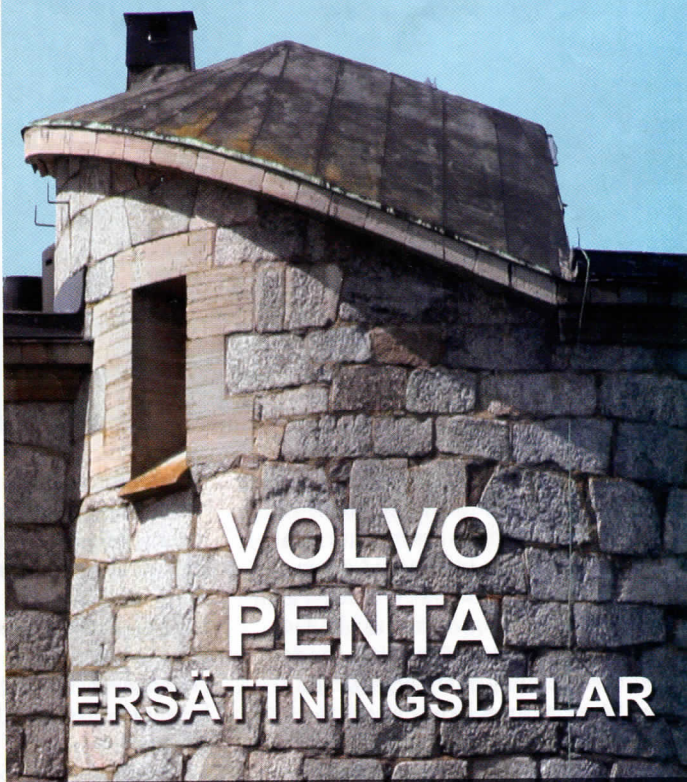
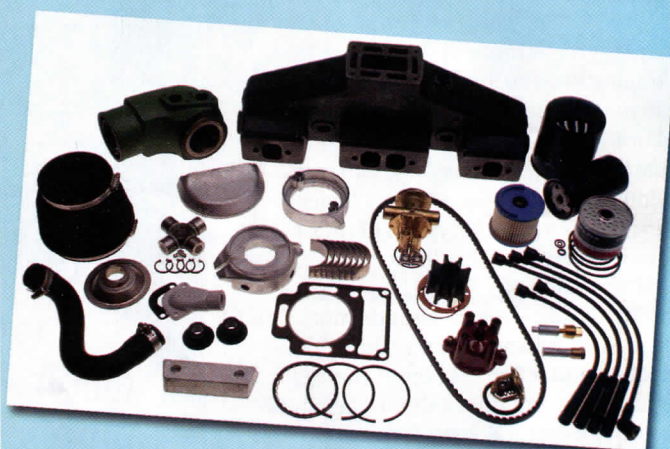
Norrebro är Vens bäst belägna hamn ur golfarens synvinkel, men också för whiskyälskaren. Härifrån är det inte långt till Backafallsbyns destilleri och prisbelönta whiskybar.

Service: El finns på kajen. Iland hittar du vatten och Vens fräschaste toalett och dusch för båtgestar. Här finns också fina grillplatser, minigolf och en kiosk. Direkt norr om hamnen ligger en fin sandstrand med badbrygga.

Förtöjning: Pålar, ankare eller långsides

www.crommarine.com

Crom Marine AB
Båtsmansvägen 16
181 41 LIDINGÖ

Tel: 08-731 67 50
Fax: 08-731 67 59

E-mail: crom@crommarine.com